

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

§. IV. Diluuntur argumenta adversæ sententiæ,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

Sed talis connexio & exigentia nequit actibus naturalibus in ordine ad formam supernaturalem competere: Ergo actus ordinis naturalis non possunt ad gratiam præparare. Minor est per se nota, ea enim quæ sunt ordinis inferioris & naturalis, non dicuntur habitudinem & conformationem cum rebus ordinis superioris & supernaturalis. Major autem in qua est difficultas, probatur ex differentia in modo causandi, quæ intercedit inter subiectum & dispositiones, respectu formæ supernaturalis. Illud enim solum concurrens per obedientialem potentiam, quæ constituit non repugnantia ad formam receptionem: dispositiones autem non causant ratione potentie obedientialis, non repugnando receptioni formæ, aliàs æquè elongatum maneret subiectum à forma recipienda, illis positis, ac necesse quidem solum haberet ex adventu dispositionum non repugnantiam, quam ratione potentie habebat: causant ergo dispositiones potentie inclinando & approximando subiectum ad formam recipiendam: Ac positive inclinare, est positive petere formam inducendam: Ergo omnis dispositio ad formam supernaturalem, positive illam petit, & cum ea conneditur.

Denique probari potest conclusio ex duplici absurdo & inconuenienti quod sequitur ex aduersa sententia. Si homo ex viribus naturæ possit ad primam gratiam & vocationem se disponere, poterit etiam illam saltem de congruo promereri: Consequens est falsum & erroneum, ut constat ex dictis §. i. Ergo & Antecedens. Sequela Majoris probatur. Cum omnis dispositio ex se & ex sua natura dicat ordinem & habitudinem ad formam ad quam disponit, & sit magna ratio eam inducendi in subiectum, quandam rationem debuit secum afferre, unde si aliunde talis dispositio sit moralis, & consistens in actibus liberarbitrii, vix potest ab illa aliqua ratio meriti separari. Quare S. Prosper contra Collatorum cap. 6. illum redarguit, eò quod assereret dari in natura quædam initia fidei & bonæ voluntatis, & tamen negaret gratiam secundum merita nostra dari. *Velis nolis* (inquit) *conuincereis gratiam Dei secundum merita nostra dari, cum aliquid in ipsis hominibus præcedere affirmas, propter quod gratiam consequantur. Nec enim nullius meriti haberi præsupponitur fidei, querentis pietas, pulsantis instantia.*

Præterea, si homo per opera naturalia ad primam vocationem, primumque gratiæ auxilium se disponeret, gratia non esset præueniens, sed præuenientia à natura, & à libero arbitrio; nec dicitur illius, sed pedissequa: omnis enim dispositio præuenit formam ad quam disponit, eamque prioritate temporis, vel saltem naturæ antecedit. Quam etiam rationem tangit S. Prosper in eodem libro cap. 39, his verbis: *Quoniam si secundum ipsos* (scilicet Semipelagianos) *ausertur liberum arbitrium, cum à gratia præuenitur, aufertur etiam gratia, cum à libero præuenitur arbitrio.*

§. IV.

Diluantur argumenta aduersa sententiæ.

Objicies primò: Licet in natura non detur vis proxima & immediatè productiua actuum supernaturalium, ut docent Thomistæ contra Scotum & alios Receptiores, negari tamen non potest, in illa dari virtutem saltem radicalem & mediatam, seu potentiam obedi-

rialem radicalem & remotam in ordine ad illos; alioquin potentia vitales animæ (intellectus scilicet & voluntas) merè passivè se haberent ad actus supernaturales, nec possent eleuari ad illos eliciendos, ut latè expendimus in Tractatu de visione beata. Ergo similiter, quam vis in natura non possit dari vis proxima dispositiua ad gratiam, non videtur tamen posse negari, in illa dari virtutem dispositiua, saltem remotam & mediatam, & consequenter hominem, per actus moraliter bonos, ex naturæ viribus elicitos, remotè saltem ad primum auxilium gratiæ posse se disponere. Consequentia videtur manifesta, tum ex paritate rationis, tum etiam quia non minus est de ratione formæ supernaturalis excedere facultatem activam naturæ, quam facultatem dispositiua; unde si in natura admittatur vis productiua actuum supernaturalium, radicalis & remotam; non est cur ei denegetur vis dispositiua, saltem initialis & remota.

Respondeo hoc argumentum laborare in æquivoco: nam aliud est potentia remotè dispositiua ad gratiam, & aliud dispositio remota ad gratiam. Primum concedimus convenire naturæ, quia ad hoc sufficit quòd in natura sit potentia remota elicitiva actuum supernaturalium disponentium ad gratiam justificantem. Secundum autem negamus, eò quòd ea quæ sunt ordinis inferioris, non possint disponere & præparare subiectum ad recipiendam formam ordinis superioris, ut supra ostendimus. Unde in forma ad argumentum, concessio Antecedente, & primo Consequente, debet negari secundum. Et eodem quòd in natura detur potentia remotè elicitiva actuum supernaturalium, & consequenter remotè dispositiua ad gratiam, non sequitur hominem per actus moraliter bonos ex naturæ viribus elicitos, posse remotè ad primum gratiæ auxilium se disponere. Ratio autem discriminis inter potentiam activam remotam, & remotam dispositionem est, quia potentia activa non influit ratione sui, sed ut eleuata per formam supernaturalem dantem vires proximas elicitivas: dispositio autem remota, ratione sui causalitatem exercet in formam, nec ad illam exercendam indiget eleuari per dispositiones proximas, licet enim ista desiderentur ut forma causetur, & de potentia subiecti educatur; non tamen requiruntur ut eleuantes remotas dispositiones, sicut habitus & auxilia ordinis supernaturalis exiguntur ad eleuandas potentias animæ.

Objicies secundò: Actus purè naturales impetatoriè ad primam gratiam concurrere possunt: Ergo & dispositiue. Consequentia patet ex paritate rationis: Antecedens verò probatur ex D. Thoma 2. 2. quæst. 83. art. 16. in corp. ubi docet orationem peccatoris ex bono naturæ desiderio procedentem, Deum exaudire; non quasi ex iustitia, quia peccator hoc non meretur, sed ex pura misericordia. Ergo ex D. Thoma oratio naturalis habet vim impetrandi apud Deum. Unde ibidem in resp. ad 2. ait, *Quamvis ejus oratio* (scilicet peccatoris) *non sit meritoria, potestas tamen esset impetratiua: quia meritum in iustitia, sed impetratio in iustitia gratia.*

Respondeo negando Antecedens: nam ut docet S. Thomas quæstione citatâ, art. 15. ad 1. *Oratio qua impetrat gratiam gratum facientem, procedit ex aliqua gratia.* Et in resp. ad 3. ait: *Oratio innititur principalitèr fidei, non quantum ad efficaciam merendi, sed quantum ad efficaciam impetrans*

impetrandi: Ergo ex mente D. Thomæ, ut oratio sit impetratoria, debet ex gratia procedere. Unde quando loco citato in argumento docet Deum exaudire orationem peccatoris ex bono naturæ desiderio procedentem, loquitur de desiderio naturæ, non nudæ, sed elevatæ per gratiam auxiliantem, & in fide fundato.

§ V.

Exponuntur quedam testimonia D. Thomæ.

127 **D**ivus Thomas in primo & secundo libro sententiarum, quædam docet quæ primâ fronte videntur aperte militare contra nostram conclusionem, & favere sententiæ, quæ docet hominem ex vitibus naturæ posse se præparare ad gratiam. Nam in 1. dist. 41. quæst. 1. art. 3. in corp. ait: *Opus bonum præcedens gratiam, non est causa meritoria gratiæ, sed solum dispositio quadam.* Et in resp. ad 2. inquit: *Prædestinatio respectu gloria habet rationem justitiæ distributiæ (in ordine scilicet executionis, ut alibi exposuimus) sed respectu primi effectus scilicet gratiæ, habet rationem magis liberalitatis quam justitiæ, quia gratia datur gratis, & non redditur meritis: unde ex parte recipientis non est assignare causam quare dignus sit gratiâ, sed solum dispositionem quandam.* Quæ verba explicari non posse de gratia habituali, ex eo convincitur, quod illa non est primus prædestinationis effectus: loquitur autem S. Doctor de primo effectû prædestinationis: Ergo non de gratia habituali & sanctificantem, sed de actuali & auxiliante, ejus verba procedunt; cumque primam gratiam opera supernaturalia nequeant præcedere, manifestè videretur sentire, actus merè naturales ad primam gratiam disponere, etsi illam non promereantur.

128 Secundum testimonium habetur in 2. dist. 5. quæstione secunda, articulo primo, ubi inquit, *An Angeli indigerint gratiâ ut converterentur in Deum?* & postquam retulit sententiam aliquorum qui docebant ad conversionem meritorem duplicem gratiam requiri: aliam gratum facientem, informantem actum, ac reddentem meritorem; alteram gratis datam à qua elicitur substantia actus, sic ait: *Sed istam gratiam ponere non videtur necessarium, nisi ipsa libertas arbitrii gratiâ dicatur, qua procul dubio nobis à Deo est.* Et tandem concludit: *Et idèd aliter est dicendum, quod ad eliciendum actum conversionis sufficit liberum arbitrium, quod se ad habendam gratiam per hunc actum præparat & disponit: sed efficacia conversionis ad meritum, non potest esse nisi per gratiam: unde unus & idem motus est conversionis liberi arbitrii in quo gratia infunditur, qui est dispositio ad gratiam, secundum quod exit à libero arbitrio, & meritorius secundum quod gratiâ informatur.*

129 Tertium habetur in eodem libro dist. 28. qu. 1. art. 4. in corp. ubi relatâ sententia exigente lumen gratiæ gratis datæ, ut quis se ad gratiam præpararet, sic ait: *Istud autem ponere videtur inconueniens, quia præparatio qua est ad gratiam, non est per actus qui sint ad aquandam ipsi gratiæ, aequalitate proportionis, sicut meritum aequatur premio; & idèd non oportet ut actus quibus homo se ad gratiam præparat, sint naturam humanam excedentes.* Ergo ex mente D. Thomæ, actus merè naturales sunt præparationes ad gratiam.

130 Hæc testimonia adeo clara & perspicua pluribus Thomistis visa sunt, ut nullam aliam solu-

tionem iuvenirent, nisi quod D. Thomas sententiam ibi traditam, in summa Theologica, quæ est veluti ultimum ejus testamentum, postea retractavit. Sive ut alii dicunt, id quod junior docuerat in sententiis, senior & doctor factus, in summa Theologica, & super Epistolas Pauli ad meliorem & clariorem formam redegit. Verum præterquam quod non ita de facili concedendum est, D. Thomam mutasse aliquam sententiam, nisi quando ipsemet expresse & in terminis eam retractat: ferendum non est id quod aliqui dicunt, Angelicum scilicet Præceptorem, Semipelagianis aliquando favisse, & ex Collationibus Patrum; quas (ut refertur in ejus vita) ad componendos mores, assidue perolvebat, habuisse hanc doctrinam, quam in libris sententiarum expressit. Nam præterquam quod hæc responsio S. Doctori non parùm videtur injuriosa, coherere non potest cum effectis plurium summorum Pontificum, qui universam sancti Thomæ doctrinam, approbaverunt; eamque puram, illibatam, & sine ullo prolixo errore conscriptam esse pronunciarunt. Hac ergo responsione, sequentiùs tuga & evasione rejecta,

Ad primum testimonium respondeo D. Thomam ibi non loqui de prima auxiliante, sed de gratia habituali ad quam homo se præparat per actus procedentes à libero arbitrio, non nudo, sed elevato per gratiam auxiliantem. Nec refert, illum ibi loqui de primo prædestinationis effectû, qui est prima vocatio: debet enim intelligi non de primo simpliciter, sed de primo inter principales prædestinationis effectus, qui sunt gratia & gloria: inter quos primus effectus est gratia habitualis.

Ad secundum dicatur sententiam illorum Doctorum quam ibi impugnat D. Thomas, dicitur ad rationem meriti requiri gratiam gratum facientem, & ad substantiam actus gratiam gratis datam, non procedere de gratia gratis data, fluida & transeunte, sed de habituali & permanente. Unde quando S. Doctor gratiæ necessitatem ad substantiam actus impugnat, non excludit necessitatem gratiæ auxiliantis, fluidæ, & transeuntis, sed gratiæ habitualis, & permanentis. Quod autem hæc sit vera & germana mens S. Thomæ, constat manifestè, quia sententia ibi impugnata eadem est ac illa quam refert & impugnat in ultimo testimonio: At hæc expresse loquitur de gratia habituali: Ergo & ista. Minus probatur: Postquam D. Thomas loco ultimo citato docuit gratiam sumptam pro excitativo voluntatis ad bonum, necessariam esse ut homo se ad gratiam disponat, hæc verba subjungit: *Si autem accipiatur gratia pro aliquo munere HABITUALI gratia infusa, sic duplex est opinio: quidam enim dicunt, quod nullus possit se ad gratiam gratum facientem præparare, nisi per aliquod lumen menti infusum, quod est donum gratiæ gratis datæ.* Ecce quomodo Authores isti necessitatem doni habitualis expolcunt menti infusum, ut homo se præparet ad gratiam gratum facientem; quam sententiam ibidem impugnat D. Thomas: Ergo opinio quam rejicit tam in secundo quam in tertio testimonio, est de dono habituali requisito ut homo se ad gratiam disponat. Quod etiam ex eo manifestum videtur, quod ratio qua vitatur, scilicet quia aliàs daretur processus in infinitum solum convincit, si ad præparationem donum habituale exigatur. Si enim donum gratiæ actualis necessarium constituitur, cum hoc dispositio-